

El dret a decidir sobre l'energia

written by Montserrat Mata | 29 d'agost de 2017

La política energètica estàndard es basa en tres pilars: autonomia energètica, sostenibilitat econòmica i sostenibilitat ambiental. Cal afegir, la sostenibilitat social. Cal un sistema energètic adaptable a les necessitats del país i a les persones del país, que no creï concentracions de poder i deslligada de l'economia especulativa.

I quin són els temes clau que cal treballar per aconseguir-ho? Implementar un nou model energètic. Tendir cap a la sobirania energètica. Treballar per l'eficiència energètica. Augmentar l'aprofitament de les energies renovables. Potenciar la generació distribuïda. Plantejar i implantar un nou model de transport. Implementar un sistema de compensació territorial. Fomentar un nou equilibri d'emmagatzematge i xarxes. Revisar els mercats energètics i el cost de l'energia. Repensar la propietat de les infraestructures: remunicipalització/ cooperativisme energètic. Solucionar la pobresa energètica. Lligar el model energètic amb educació/comunicació/difusió.

Cal arribar a un sistema basat en la generació local i renovable, un sistema que no depengui del combustible nuclear i el petroli, fonts d'energia molt agressives amb el medi ambient, que necessiten molt capital i que ens posen en posició de dependència exterior. El nou model energètic tendeix a acostar la generació als llocs on cal energia, és el que s'anomena generació distribuïda, fomentant l'autoproducció i l'ús directe, mirant de reduir les necessitats, especialment les lligades al transport; tot sense eliminar l'intercanvi, és a dir, les xarxes que permeten optimitzar l'aprofitament, el treball i l'entorn.

Un vector poc desenvolupat fins ara és l'emmagatzematge de l'energia. Amb l'augment de l'aprofitament de fonts renovables s'estan desenvolupant els sistemes d'acumulació –(elèctric i de calor), per maximitzar l'aprofitament dels béns energètics comuns (vent, sol, aigua...) independentment de quan calgui energia–. Són sistemes que permeten crear cèl·lules energètiques de generació, ús i emmagatzematge, que serien les unitats d'energia distribuïda, és el que ara sovint s'anomena microxarxes, que amb les noves tecnologies no cal que siguin tan micro ni tampoc independents les unes de les altres o de les xarxes generals.

Aquest concepte ens porta a un sistema molt proper a la sobirania energètica, però, perquè tingui sentit, cal reduir les necessitats, altrament les possibilitats de generació local poden quedar molt descompensades respecte a les necessitats d'energia. Són importants, doncs, accions com la millora de l'edificació, tendint a edificis amb requeriments d'energia molt baixos; la millora de l'eficiència d'equipaments i processos; l'intent de reducció de les necessitats de transport i el foment del transport col·lectiu. De fet, el transport és un dels grans temes pendents, tant des del punt de necessitat de mobilitat, com des del punt de vista del combustible; descarbonitzar el transport és un repte important que sembla que passa pels vehicles elèctrics o híbrids i pel desenvolupament de tota la infraestructura associada necessària.

Cal una infraestructura energètica lligada a empreses sense ànim de lucre, públiques o locals, preferentment en format de cooperatives, en les quals els usuaris són els amos directes, indirectes o molt propers. El nou model energètic permet el desenvolupament d'un nou concepte de xarxa amb cèl·lules energètiques locals amb una certa autonomia, que s'hauran de gestionar des de cada municipi, cosa que permetrà l'adaptació del sistema a les necessitats energètiques locals i de les persones de cada municipi. Per altra banda, tenint en

compte que l'energia és una necessitat bàsica i que les instal·lacions energètiques estan pagades entre tots, els beneficis associats no haurien de tenir cap marge pel joc especulatiu: no té sentit barrejar els beneficis calculats per mantenir el sistema amb el desenvolupament d'altres activitats econòmiques.

I, quin ha de ser el preu de l'energia? Recordant que el cost no va lligat només al seu procés de generació i gestió, sinó també a l'impacte ecològic i social causat, cal modificar el sistema de preus i de mercats associats, de manera que es garanteixi un mínim energètic a tota persona del territori, que permeti potenciar la recerca i desenvolupament per millorar tota la tecnologia lligada a l'energia i que generi compensacions territorials, compensacions que cal revisar constantment i equilibrar amb les d'altres serveis territorials.

Finalment, cal destacar la necessitat de tenir bons professionals del sector i consciència energètica general, professionals en les matèries lligades a l'energia perquè generin aquest canvi des del nostre entorn i consciència que ens porti a bones pràctiques energètiques i a afavorir l'evolució energètica, conscienciació que ha de començar a l'escola i mantenir-se a través dels mitjans de comunicació.

I on som ara? Doncs ara no ens queden competències en matèria energètica, ni per replantejar el sistema, ni per ajustar-lo a les nostres necessitats, ni per protegir-nos dels possibles incompliments normatius que puguin venir d'empreses regides per altres sistemes, fet imminent si se signa el tractat transatlàntic de comerç i inversió (TTIP).

Pel que fa a l'aprofitament de recursos propis, a Catalunya només al voltant del 5% de l'energia consumida prové de generació local renovable, mentre la Unió Europea ens parla d'un mínim del 20% per aquí 5 anys (2020). La resta d'energia ens ve del petroli, un 47%; del gas natural, un 25%; de la

generació elèctrica a partir de combustibles nuclears, un 20%; i una petita part del carbó, un 0,5%.

El que sí que tenim són instal·lacions de transformació per l'ús, o sigui centrals elèctriques i sistemes de regasificació. Per exemple, des del punt de vista elèctric tenim un marge de generació de més del 40% de potència pic sense comptar la generació elèctrica a partir de fonts renovables, residus i cogeneracions, cosa que ens posa en una posició de tranquil·litat i d'una certa independència, el que diríem una dependència no directe: podem buscar l'energia primària de diferents proveïdors i podem emmagatzemar-la per períodes curts de temps. Les càrregues econòmiques, medi ambientals i socials, però, són altes.

Tenim, doncs, un marge important per prendre decisions polítiques i executar-les, però cal un canvi, un canvi que implica decisions valentes: l'augment de generació a partir de fonts renovables i la reducció de les necessitats energètiques implica el tancament de centrals existents, com són les nuclears, que van associades a interessos econòmics importants. Per altra banda, no prendre decisions ens porta al malbaratament de recursos, a una degradació del sistema i a la precarietat del món energètic (sistemes obsolets, dependència exterior, empreses que tanquen, professionals sense feina, costos elevats de l'energia, malestar entre els diferents actors...).

Cal, doncs, recuperar el dret a decidir sobre l'energia, la sobirania energètica com a país, cosa que només es pot fer amb eines d'estat (entitat reguladora, centre d'operacions, entitat de control ...), eines que ens permetin desenvolupar polítiques globals que respectin el territori i la societat i que es puguin dur a terme amb visió econòmica de comunitat global i local.